
Kijken in de context wint aan terrein, maar in de praktijk staat het kijken naar het kind of de kindfactoren nog te vaak centraal, ziet orthopedagoog en onderwijskundige Mirella van Minderhout. “Hoe complexer de problematiek rondom een kind, hoe meer het kind in de picture komt en de context uit beeld raakt. Terwijl dit kind twee keer zo afhankelijk is van wat de omgeving doet.” Meer ondersteuning aan de leerkracht en ouders kan het verschil maken.

INTERVIEW: ORTHOPEDAGOOG WIL MEER CONCRETE ACTIES TER ONDERSTEUNING VAN (PROFESSIELE) OPVOEDERS ZIEN

“In de context is iedereen aan zet”

Tekst: Anja Klein

Foto's: René Schotanus

Een ‘TLV-tje, weg-ermeetje’ noemt Mirella van Minderhout het; het idee van een leerkracht dat een ‘lastige’ leerling beter af is in het gespecialiseerd onderwijs. Mede dankzij deze beeldende manier van praten en haar ideeën over werken in de context, is Van Minderhout een veelgevraagd spreker op congressen en als adviseur in het onderwijs. Daar ziet ze dat de context meer centraal komt te staan: “We zijn met elkaar een mooie verandering aan het maken. We ontdekken dat het medische model te ver doorgetrokken is naar de psychologie en het pedagogische stuk van het onderwijs. Die verandering in denken zie je ook bij de psychiaters en huisartsen.” Ze lacht: “Dat is mooi, maar het gaat mij niet hard genoeg!”

Als orthopedagoog, adviseur en trainer is Van Minderhout vooral

thuis in het onderwijs. In die context van het onderwijs kan je veel doen. Vol enthousiasme praat ze over wat haar drijft: “Als je de context tot verandering brengt, dan zie je het gedrag van een kind mee veranderen. Wanneer je leerkrachten ondersteunt, dan zie je dat frustratie en weerstand zó dichtbij passie ligt. Als het lukt vanuit de passie en drijfveer te werken, dan heb je succes, maar als die zaken in de knel zitten, zie je werkdruk en frustratie. Wanneer de leerkracht weer ruimte krijgt, dan vindt hij of zij meer zingeving en krijgen alle leerlingen zoveel beter pedagogisch en relationeel onderwijs.”

Hoe creëren we een sterke omgeving waarin zoveel mogelijk kinderen goed kunnen opgroeien? “We moeten uit die trend van ‘Graag gerepareerd retour’. Het veelvuldig labellen en *childblaming* doen we uit onmacht en frustratie. De cijfers

over hoe vaak een stoornis voorkomt, kloppen niet met wat je mag verwachten”, zegt de onderwijsadviseur. “Je ziet altijd het resultaat van de context. Met alle goede wil van de wereld: je kan niet alleen maar naar één kind kijken in een klas, want je ziet het resultaat van het systeem.” Daarom is het belangrijk om in een lastige situatie de context juist te betrekken. Ze vervolgt: “De (professionele) opvoeders hierin ondersteunen is van groot belang, vanuit de gedachte: ‘Noodzakelijk voor één is nuttig voor velen’. Hoe kan ik vanuit individuele behoeften komen tot een kwalitatief goed aanbod voor een groep of meerdere kinderen?”

Ruimte nemen

Haar expertise ligt met name bij het ondersteunen van de leraar en begeleiders in dat proces. “In de struggle van professionals met een kind met extra onderwijsbehoeften moeten we er niet direct en altijd met tips

en adviezen op af gaan. Maar eerst goede gesprekken voeren over de menselijke kant en ruimte nemen om er met hen over na te denken. Zet mensen even stil: wat doe je en waarom doe je dat, wat doet het gedrag met jou en hoe lukt het je om het vol te houden als het lastig is? Daarin laten we mensen in het onderwijs te veel aan hun lot over.”

Van Minderhout vertelt enthousiast over een aantal samenwerkingsverbanden waarbij ze betrokken is,

die meer vanuit de context of leraar centraal werken. “Daar stellen ze de vraag: heb ik een probleemleerling of heb ik een probleem met een leerling? Ik zie de hulpvragen veranderen en laagdrempeliger worden. Om hulp vragen wordt niet als falen gezien, maar als professioneel handelen. Vervolgens is het van belang dat ondersteuners kritisch kijken: hoeveel tijd besteed ik aan het ondersteunen van ouders en de leerkracht, of zit ik toch nog vooral een-op-een met het kind?”

Concrete acties

In de context kijken is breder dan het handelen van de leerkracht. “Het feit dat een dossier op tafel ligt, betekent dat iedereen aan zet is. Iedereen moet in de spiegel kijken en een concrete actie meenemen van het gesprek. Ouders starten bijvoorbeeld met een bedtijdrutueel, de leerkracht, BSO-medewerker en voetbaltrainer gaan met een eigen concrete actie aan de slag. We moeten naar het concrete gedrag gaan. Wat hoor ik je zeggen en wat zie ik je dan morgen

doen? En wat merkt het kind ervan? En vergeet niet dat kinderen de mooiste plannen over zichzelf kunnen vertellen en zeggen wat ze willen.”

Binnenboord

Welke verandering hoopt Mirella van Minderhout over vijf jaar te zien? “Dan hoop ik dat we een kwalitatieve slag hebben gemaakt in de pedagogische basis van professionele opvoeders. Waardoor zij zich competentier voelen en het schip veel breder en steviger is, zodat meer kinderen binnenboord blijven, in plaats van dat we allemaal reddingsbootjes maken. De sleutel ligt in die pedagogische kwaliteit. En wanneer de pedagogische gereedschapskoffer de bodem lijkt te bereiken, dan moet er ook goede gedifferentieerde ondersteuning zijn. Want over vijf jaar zijn er ook nog ingewikkelde en uitdagende kinderen. Het is belangrijk dat we die emotionele ondersteuning aan opvoedprofessionals en opvoeders bieden. Dan worden kinderen ook gelukkiger.”

De leraar centraal: werken aan veerkracht en inzicht

Vanuit Bureau MIND ondersteunt Mirella van Minderhout uitvoerders en begeleiders binnen het onderwijs: “Goed zorgdragen voor de leerling = is goed zorgdragen voor de leraar. Des te ouder een leerling wordt, des te meer een leraar het verschil kan maken. De leraar is degene die de verandering juist bij de kwetsbare leerling kan bewerkstelligen, waarbij de realiteit van de leraar het

verdelen van schaarste in de context van zijn of haar groep is. Verdeel ik deze schaarste op een ‘slimme’ manier? Als begeleider werk je met doelen voor de leraar en een resultaat dat zichtbaar wordt op leerling- of groepsniveau in de context van de school. En met ouderdoelen voor de ouders en een resultaat dat zichtbaar wordt bij het kind in zijn gedrag thuis.” Van Minderhout leert begeleiders

door middel van gesprekstechnieken te differentiëren in begeleidingstechnieken (zoals de inzet van observatietechnieken en relatiegerichte reflectie, Leerkracht Leerling Interactie Coaching (LLInC)), met als doel leraren te ondersteunen in die belangrijke taak die zij hebben. Waarbij ze benadrukt: “Eén inzicht bij de leraar doet meer dan honderd adviezen.”